

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 230.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365467184/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

skolekammeraterne Christen Valman og Mathis og den forsumpede kunstner, der blev gøgler (Pulcinellen); den oprindelig adle personlighed, der ødelægges af en dæmonisk lidenskab, har øjensynlig forekommet ham mere ophøjet-tragisk og dermed egnet for digterisk fremstilling end den konstante trostesløse elendighed.

Også overklassen er en ret sjælden gæst i Ingemanns fortællinger. Pengearistokratiet fremstilles afskyvækkende i Glasskabet, den politiske despot ikke mindre i Araberen i Constantinopel. Derimod er fødselsaristokratiets fremtræden overvejende værdig (i Den Fremmede); i Sphinxen repræsenterer grevinde Cordula idealet af en adelig, mens prinsesse Goldm og Arnolds bror er korrumpet af magtbegær. En tydigt positivt er kongemagten fremstillet i Det høje Spil; at den i grunden står hinsides al social rang, illustreres af, at kongen og prinsessen er identiske med zigøjerne, den fattigste del af proletariatet. Sympatiske er de kongelige skikkelser dog under alle forhold.

Næsten helt uden for det borgerlige samfund finder vi enkelte kunstnere. Karakteristisk nok anses den frie fugl, vandringsmanden Holger, i indledningen til Det høje Spil (s. 7) for kunstner, og Arnolds spirende erkendelse af digterkaldet udtrykker klart modsætningen mellem samfundets forventninger til den gode borger og kunstneren: »Phantasien løber sur nok med mig, og jeg teer mig saa galt i Alt hvad jeg foretager mig, at jeg næsten skulde troe, jeg var Digter« (s. 49, jf. s. 50). Mens Arnold må fravælge eksistensen i samfundet, og den kunstnerisk begavede varulv går i stykker på sine forsøg på at indtræde i en borgerlig tilværelse, viser De fortryilede Fingre, at kunstneren for den ældre Ingemann, der selv var professor, etatsråd og ridder, har mulighed for at følge sit kald inden for samfundets rammer (s. 159). Højdepunktet af idyl nås af Frants i Det forbandede Huus, der forener kunst og håndværk (s. 101). Gøgleren, der befinder sig i marginen af samfundet, er en parodi på den ophøjede kunstner, men har sig selv at takke for sin deroute (Mathis i Skolekammeraterne og Pulcinellen).

Det ville være en overdrivelse at påstå, at kunstnerproblematikken er dominerende eller blot gennemgående i Ingemanns fortællinger. Men at kunsten, især nok teatret, har været en væsentlig kilde for ham, når han skulle beskrive sin samtid, antyder han i beskrivelsen af pulcinellen: »han [førstod] med en skuffende Natur og Sandhed at efterligne en virkelig Døendes Minespil og Bevægelser, og mangen